

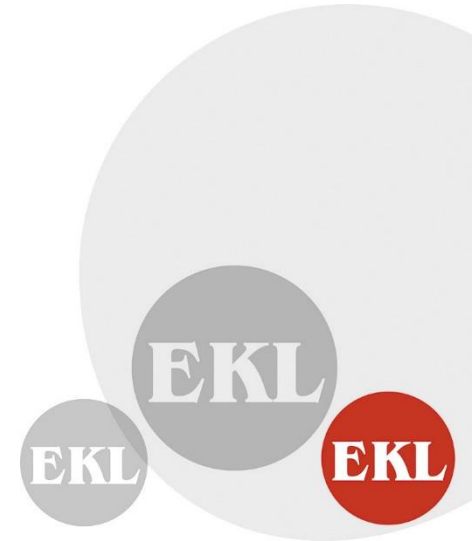
Eläkeläisjärjestöt ja vanhusneuvostot edistävät iäkkäiden osallisuutta

Kansalaisareenan julkaisuwebinaari 15.3.2024

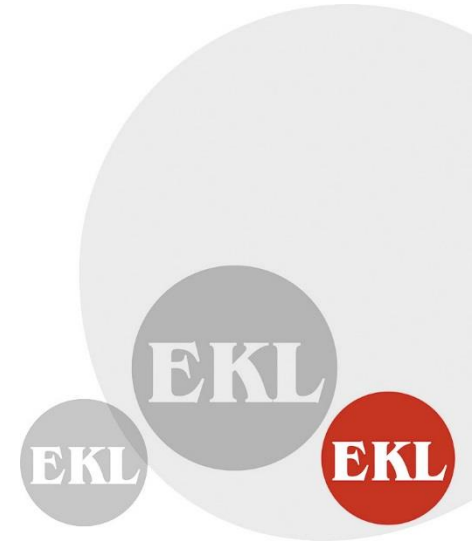
**Eero Kivinen, Sosiaalipoliittinen asiantuntija
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry**

Tämä esitys:

- Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry
- Eläkeläisjärjestöt osallistajina
- Vanhusneuvostot uuden edessä

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

7937

Liikuntakampanjaan (2 kk)
osallistuneita

2 235
Liiton koulutuksiin
ja kilpailuihin
osallistuneita

5 120
Vapaaehtoisia

383 173
Liikuntakertoja (2 kk)

15
EKL-piiriä

277
EKL-yhdistyksiä

72 479 h/kk
Vapaaehtoistyötuntia

64 422
Jäseniä

89
Uusia kerhoja
perustettu

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry
Pensionstagarnas Centralförbund PCF rf

Vuoden 2024 päätapahtumamme

EKL

www.ekl.fi/toiminta/kulttuuripaivat

Olette lämpimästi
tervetulleita nauttimaan
EKL:n kulttuuripäivistä
hurmaavaan
Hämeenlinnaan
5.–6.6.2024

Psst!
Esiintyjähaku
kulttuuripäiville
päättyy
29.2.2024

Leikkaa tästä ja anna toinen esite kaverillesi!

28.8.2024

Liikuntapäivä
Kisakeskus, Raasepori

EKL

www.ekl.fi/toiminta/liikuntapaiva

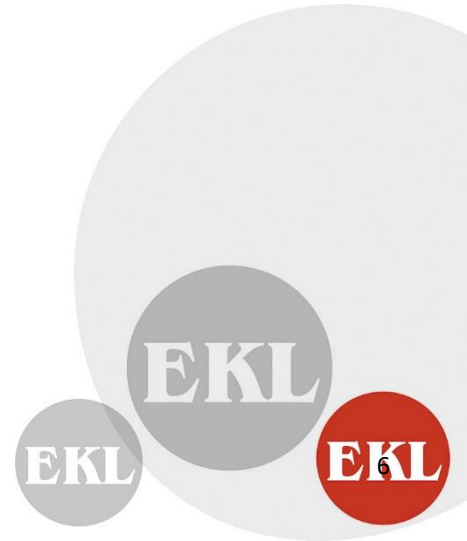
EKL

EKL

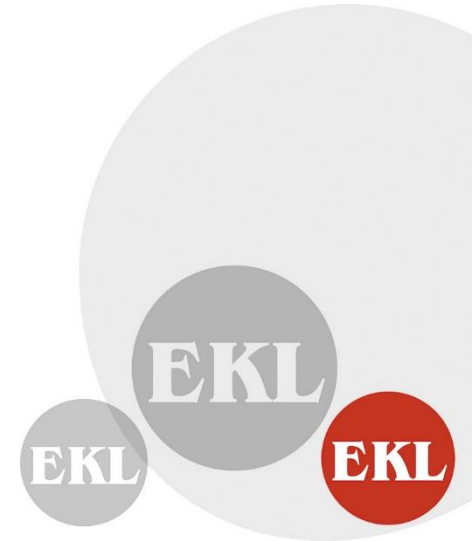
EKL

Tummia pilviä taivaanrannalla

- Hallitusohjelman mukaan ollaan järjestöjen rahoitukseen suunnittelemassa mittavaa leikkausta
 - 100 miljoonaa euroa leikattavana, sovitaan budjettineuvotteluissa 2026
 - Vaikuttaisivat 2027 alkaen, n. 25 % kaikesta rahoituksesta
- EKL korosti kesäkuussa 2023 annetussa tiedotteessaan mm., että järjestöt tuottavat mm. tärkeitä ikäihmisten liikunnan ja hyvinvoinnin palveluja ja leikkaukset vaarantavat toimintaa
 - Ja sama viesti kantaa edelleen

Eläkeläisjärjestöt osallistajina

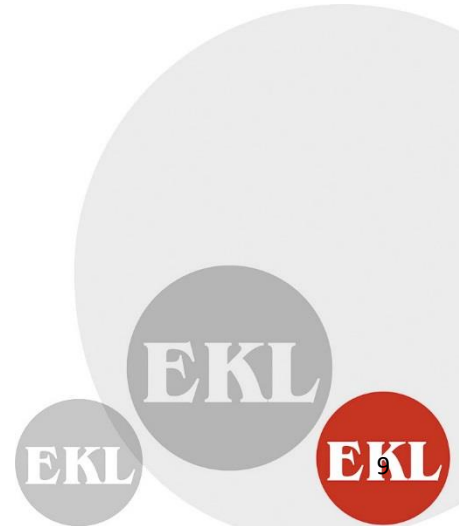

Eläkeläisjärjestöissä tuodaan kokemus ja into näkyville

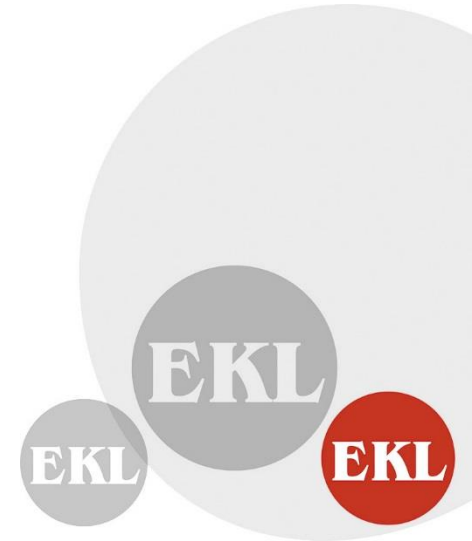
- Laaja toimintakenttä: edunvalvonta, harrastustoiminta, yhteisöllisyys
- Yksittäisillä liitoilla myös suht yhtenäinen arvomaailma, joka rakentuu vuosikymmenien toiminnan pohjalle
- Monitasoinen rakenne: liitto, piirit, paikalliset yhdistykset, kerhot
 - Yhdistykset toisinaan vanhempia kuin itse liitto
 - Kahta samanlaista toimintatapaa ei ole, koska jokainen piiri ja yhdistys omannäköisensä
 - Myös riski, koska voi johtaa ”Näin on aina tehty”-ajatteluun
- Rakentuu vahvasti vapaaehtoisen aktiivisuuden varaan
 - Suuri mahdollisuus, koska vapaaehtoisissa usein mittavaa kokemusta pitkän elämän myötä
 - Tuottaa konkreettista fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia
 - Ehkäisee palvelutarvetta
- Mutta järjestötyö on kaikkialla saman haasteen edessä: kasvavaa määrää ihmisiä kiinnostaa kyllä **tehdä ja sanoa**, muttei niinkään **kuulua**
- Muutoksen omaksuminen vaihtelee yhdistyksittäin
 - Usein kuitenkin yhdistävä huoli: mistä uusia toimijoita ja luottamushenkilöitä?
 - Ja miten vanhat pidetään samalla mukana?

Vapaaehtoisuus haasteiden ja muutoksen edessä

- Järjestöt kuitenkin haluavat pitää huolta vapaaehtoisistaan, motivoida heitä ja samalla kutsua mukaan uusia
 - Vapaaehtoisten palkitseminen, arvostus ja toiminnan mahdollistaminen
 - Jäseniä ja vapaaehtoisia ei missään nimessä saa koskaan pitää itsestäänselvyytenä
- Motiivit järjestöön mukaan tulolle muuttuneet: enää ei niinkään yhdistävä arvopohja, vaan halutaan kiinnostavaa toimintaa
 - Samalla osallistumisesta tulee satunnaisempaa ja valikoivampaa
 - Muutos koetaan usein uhkana, vaikka on luonnollista ja ajan hengen mukaista
- Aiemmin jäsenyys itsessään oli tärkeää ja eläkeläisjärjestöjen toiminnan rahoitus kulki vahvasti jäsenmaksujen kanssa yhtä jalkaa
- Avustukset olivat merkittävässä määrin nimenomaan yleisavustuksia, jolloin toiminnan oma määrittäminen vapaata
 - Rahoitus muuttunut kuitenkin enemmän projekti- ja hankemuotoiseksi rahoituksen suhteen
 - Määrittää ulkoapäin liiton toimintaa
- Järjestöt, etenkin kansalliset, hakevat nyt rahoitusta entistä monipuolisemmin
 - Jäsenmaksupohjaisuus menettänyt merkitystään

Vanhusneuvostot uuden edessä

Vanhusneuvostot kunnassa ja hyvinvointialueella

- **Kunnassa velvoittaa: Kuntalaki 27§**
- Kuntalain velvoittavuutta on edeltänyt useissa kunnissa perustetut vanhusneuvostot jo vuosikymmenien ajan
- Sote- ja alueuudistuksesta toi muutoksia tehtäviin, mutta kunnilla edelleen olennaisia tehtäviä ikääntyneiden hyvinvointiin liittyen
 - Kunnallisen vanhusneuvoston työ ei päättynyt, eikä pääty
- Kunnilla myös lakisääteinen tehtävä edistää osallisuutta ja hyvinvointia ja toimia yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa
- **Hyvinvointialueella: Laki hyvinvointialueesta 32§**
 - Jo 1§ mainitsee asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttaminen
- Hyvinvointialueen neuvostoon tulee tosiaan nimetä **vähintään** yksi jäsen kunnallisista neuvostoista
 - Asettaa hyvinvointialueet hyvin erilaiseen asemaan kokonsa ja kokoonpanosta puolesta
 - Esim. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella kaksi kuntaa, Varsinais-Suomessa 27
- Toimintasektori luonnollisesti rajatumpi kuin kunnassa, toiminta koskee sote-palveluita ja pelastustoimea
- Tärkeä tehtävä hyvinvointialueella etenkin toiminnan ollessa vielä alkuvaiheessa
 - Parhailaan varsinkin palvelujen uudelleenjärjestely ja palveluverkon karsinta aiheuttaa tarvetta neuvoston asiantuntijuudelle
- Toimintatavat kuitenkin pohjimmiltaan voivat olla hyvin samanlaisia kuin kunnassa

Haasteita ja onnistumisia

- Vanhusneuvosto antaa ikääntyneiden edustajille mahdollisuuden vaikuttaa kaikkeen ikääntyneiden elämää koskevaan järjestelmällisesti
 - Sote-uudistus muutti toimintakenttää tietenkin merkittävästi, mikä tarjoaa neuvostolle mahdollisuuden osallistua uudistuksen toteutukseen
 - Kuntien järjestettävänä edelleen kaavoitus, kulttuuri ja liikunta jne.
- EKL:n järjestämällä Vanhusneuvostopäivillä on noussut toistuvasti esille sama teema: vanhusneuvostoja ei kuulla tarpeeksi
 - Lakisääteisyys ei takaa hyviä toimintaedellytyksiä
- Vanhusneuvostot ovat valtaväestölle valitettavan tuntematon taho
 - Useat neuvostot ottaneet tehtäväkseen tämän korjaamisen
- Parhaissa tapauksissa vanhusneuvosto on kunnianhimoinen ja ajoittain jopa ärhäkkä julkisen vallan vaikuttamiselin.
 - Ongelmana on sattumanvaraisuus: jokaisen neuvoston tulisi olla yhtä hyvin vastaan otettu
- Toistuva teema niin vanhusneuvostoissa kuin vanhusjärjestöissäkin on **huoli toiminnan jatkuvuudesta**, kun vakiintuneet toimijat ikääntyvät ja haluaisivat antaa muillekin tilaa toimia

**Suomen väestö myös ikääntyy ennakoitavaa mutta kovaa tahtia,
eli ikääntyneiden näkökulmaa tarvitaan**

Kiitos!

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Haapaniemenkatu 14, 2.krs

PL 168, 00531 HELSINKI

www.ekl.fi

”Täyttä elämää hyvässä seurassa – EKL”

